

Ο πόλεμος στην Ουκρανία: η επόμενη μέρα

Description

Μαρία Δεμερτζή*

Πρώτη προτεραιότητα παραμένει να σταματήσει ο πόλεμος. Ωστόσο, όταν ένα μόνιμο μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ εισβάλλει σε μια χώρα, διακυβεύονται πολλά περισσότερα από την άμεση καταστροφή που προκαλείται. Αν ο υποτιθέμενος προστάτης μετατρέπεται σε επιτιθέμενο, πώς θα είναι η ειρήνη την επόμενη μέρα;

Σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη, υπήρξαν [3039](#) απώλειες αμάχων στην Ουκρανία μέχρι τις 29 Μαρτίου, 1179 εκ των οποίων είναι θάνατοι και 1860 τραυματίες. Ο ΟΗΕ αναφέρει επίσης ότι οι πραγματικοί αριθμοί είναι πολύ πιθανότατα μεγαλύτεροι.

Η [γραμματεία του ΟΗΕ αρμόδια για τους Πρόσφυγες \(UNHCR\)](#) εκτιμά ότι περισσότεροι από 10 εκατομμύρια άνθρωποι έχουν εκτοπιστεί από τα σπίτια του και 4,2 εκατομμύρια από αυτούς έχουν εγκαταλείψει τη χώρα. Περίπου οι μισοί από αυτούς που έχουν φύγει είναι παιδιά και το 80% των ενηλίκων είναι γυναίκες.

Με τα κτίρια και τις υποδομές να καταστρέφονται κι ένα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού να εγκαταλείπει την χώρα, το ΔΝΤ εκτιμά ότι η οικονομία της Ουκρανίας ενδέχεται να συρρικνωθεί φέτος μεταξύ [25% και 35%](#).

Μετά είναι οι επιπτώσεις στην Ρωσία. Ο πολιτικός επιστήμονας Ιλία Ματβεβ περιγράφει πώς αυτός ο πόλεμος [θα καταστρέψει 30 χρόνια](#) οικονομικής ανάπτυξης. Σε [πρόσφατη εκδήλωση](#), ο οικονομολόγος Σεργκέι Γκουρίεφ εξηγεί πώς η ζημιά που έχει γίνει στην

χώρα δεν πρόκειται να ανακτηθεί σύντομα ή εύκολα, καθώς οι παγκόσμιες οικονομικές και πολιτικές σχέσεις με την Ρωσία έχουν πλέον υποστεί σοβαρές ζημιές.

Όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), η συντριπτική πλειοψηφία των προσφύγων έχει περάσει σε κράτη μέλη. Παρόλο που είναι δύσκολο να υπολογίσουμε το κόστος ακριβώς, γνωρίζουμε ότι θα είναι υψηλό για τα μέλη αυτά.

Ωστόσο, το συνολικό οικονομικό κόστος για την ΕΕ περιορίζεται. Οι τελευταίοι αριθμοί της ΕΚΤ δείχνουν ότι ενώ ο πληθωρισμός φέτος θα είναι υψηλός στη ζώνη του ευρώ (5,1% και έως 7,1% στο δυσμενές σενάριο), η οικονομική δραστηριότητα θα αυξηθεί λίγο πιο σιγά από ό,τι είχε αρχικά προβλεφθεί, κατά 3,7% (ή 2,3% στο δυσμενές σενάριο). Το ίδιο ισχύει και για τις ΗΠΑ, οι οποίες σε κάθε περίπτωση έχουν πολύ πιο αδύναμους δεσμούς με τη Ρωσία.

Αλλά το ότι το οικονομικό κόστος είναι περιορισμένο κι ελεγχόμενο, αποσπά προσοχή από το γεγονός ότι από τις 24 Φεβρουαρίου ο κόσμος έχει γίνει ένα πιο επικίνδυνο μέρος.

Ακόμα και η ΕΕ, η οποία εξ αρχής ήταν ένα σχέδιο με σκοπό την εδραίωση της ειρήνης επενδύει τώρα σε στρατιωτικές ικανότητες προκειμένου να μπορεί να εξασφαλίζει την ακεραιότητά της. Χώρες, όπως η Φινλανδία και η Δανία, που δεν ήταν σε θέση ή δεν ήταν πρόθυμες να λάβουν θέση ιστορικά, επισπεύδουν να λάβουν θέση τώρα σε θεσμούς όπως το NATO.

Ταυτόχρονα, τα αντίποινα από ένα αριθμό κρατών ορθώς έχουν επικεντρωθεί στις κυρώσεις με σκοπό την [καταστροφή](#) της ρωσικής οικονομίας. Κι ενώ ο οικονομικός πόλεμος μπορεί να μην σκοτώνει ανθρώπους, σκοτώνει ωστόσο τα προς το ζην. Ο Raghuram Rajan ανησυχεί ότι ο αντίκτυπος τέτοιων κυρώσεως είναι ίσως εξίσου καταστροφικός και σε κάθε περίπτωση [“η έλλειψη κανόνων που τους διέπουν, θα μπορούσε να οδηγήσει σε υπερβολική χρήση τους.”](#)

Αναδύεται έτσι ένα αυξανόμενο ρήγμα μεταξύ «φιλικών» και «εχθρικών» χωρών κι ο κόσμος έχει παγιδευτεί στη λογική πολεμικής κλιμάκωσης. Καθώς αγωνιζόμαστε να βρούμε τρόπους να τερματίσουμε τον πόλεμο, πρέπει να σκεφτούμε τι μορφή θα έχει μελλοντικά η ειρήνη.

Η ΕΕ θα βρει μπροστά της σοβαρά διλήμματα. Παρά τις άνευ προηγουμένου [κυρώσεις](#) που έχει επιβάλλει, εξακολουθεί να πληρώνει [τρία τέταρτα ενός δισεκατομμυρίου ευρώ](#) την ημέρα στην Ρωσία για την αγορά ενέργειας. Σε έναν οικονομικά αλληλεξαρτώμενο κόσμο, οι οικονομικές κυρώσεις όχι μόνο βλάπτουν τον “εχθρό” αλλά προκαλούν και

σοβαρό αυτοτραυματισμό. Ως εκ τούτου, η ΕΕ δεν είναι πρόθυμη να εφαρμόσει άμεση ενεργειακή απαγόρευση, η οποία είναι απαραίτητη για να εξαλείψει τα Ρωσικά αποθέματα χρηματοδότησης του πολέμου. Αλλά έχει υποβάλει σχέδια για μείωση της εξάρτησης από το φυσικό αέριο από τη Ρωσία, [κατά τα 2/3 μέχρι το τέλος του έτους](#).

Κι εδώ υπάρχει το εξής αντιφατικό: ενώ η απροθυμία της ΕΕ να απαγορεύσει άμεσα τις εισαγωγές ενέργειας επιβραδύνει τον τερματισμό του πολέμου, από την άλλη τα σχέδιά της για αποσύνδεση, κατά τα δύο τρίτα τουλάχιστον όσον αφορά το υγραέριο, μέχρι το τέλος του έτους, σημαίνει ότι η Ρωσική οικονομία δεν έχει τον χρόνο να προσαρμοστεί στην απώλεια της Ευρωπαϊκής αγοράς.

Που θα βρίσκεται η Ρωσική οικονομία μετά τον πόλεμο; Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι θα πρέπει να πληρώσει για την καταστροφή ζώων και περιουσιών στην Ουκρανία και να λογοδοτήσει στα διεθνή δικαστήρια για τα εγκλήματά της. Οι τεράστιες κυρώσεις και η απώλεια της Ευρωπαϊκής αγοράς ως κύριου προορισμού εξαγωγών ενέργειας σε τόσο σύντομο διάστημα, θα αφήσει τη Ρωσία στερημένη από σημαντικά έσοδα. Εδώ τίθεται ένα τεράστιο ερώτημα για την Ευρώπη. Τι σημαίνει μια οικονομικά εξαθλιωμένη Ρωσία για την σταθεροποίηση της περιοχής;

Μέσα σε αυτά τα μεγάλα ερωτήματα, η προτεραιότητα πρέπει να είναι ο τερματισμός του πολέμου. Κι εδώ η ΕΕ πρέπει να συμβάλει με την άμεση απαγόρευση των εισαγωγών ενέργειας από τη Ρωσία. Αλλά ταυτόχρονα, πρέπει να σκεφτεί πώς θα βοηθήσει στην ανοικοδόμηση ενός κατεστραμμένου γείτονα και να αναγνωρίσει ότι πρέπει να επωμιστεί μέρος του κόστους για την εξασφάλιση της ειρήνης.

Η διεθνής κοινότητα από την πλευρά της θα πρέπει να επανεκκινήσει τη μακρά διαδικασία αποκλιμάκωσης, προκειμένου να διατηρηθεί αυτή η ειρήνη. Έχουμε πολύ δρόμο μπροστά μας.

** Η Μαρία Δεμερτζή είναι Υποδιευθύντρια του Bruegel, ερευνητικό ινστιτούτο (think tank) με έδρα τις Βρυξέλλες. Αυτό το κείμενο δημοσιεύθηκε σε αγγλική έκδοση ως στήλη γνώμης στο Bruegel Blog.*